

## TARYBOS REKOMENDACIJA

2011 m. liepos 12 d.

**dėl Maltos 2011 m. nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl atnaujintos 2011–2014 m. Maltos stabilumo programos**

(2011/C 215/04)

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 121 straipsnio 2 dalį ir 148 straipsnio 4 dalį,

atsižvelgdama į 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1466/97 dėl biudžeto būklės priežiūros stiprinimo ir ekonominės politikos priežiūros bei koordinavimo<sup>(1)</sup>, ypač į jo 5 straipsnio 3 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos rekomendaciją,

atsižvelgdama į Europos Vadovų Tarybos išvadą,

atsižvelgdama į Užimtumo komiteto nuomonę,

pasikonsultavusi su Ekonomikos ir finansų komitetu,

kadangi:

(1) 2010 m. kovo 26 d. Europos Vadovų Taryba pritarė Komisijos pasiūlymui įgyvendinti naują darbo vietų kūrimo ir augimo strategiją „Europa 2020“, grindžiamą geresniu ekonomikos politikos koordinavimu, ir daugiausia dėmesio skirti toms svarbioms sritims, kuriose reikia imtis veiksmų, kad būtų stiprinamas Europos tvaraus augimo ir konkurencingumo potencialas.

(2) 2010 m. liepos 13 d. Taryba patvirtino rekomendaciją dėl valstybių narių ir Sąjungos bendrųjų ekonominės politikos gairių (2010–2014 m.), o 2010 m. spalio 21 d. – sprendimą dėl valstybių narių užimtumo politikos gairių<sup>(2)</sup>, kurios kartu sudaro integruotas gaires. Į šias integruotas gaires valstybių narių paprašyta atsižvelgti formuojant nacionalinę ekonomikos ir užimtumo politiką.

(3) 2011 m. sausio 12 d. Komisija patvirtino pirmąją metinę augimo apžvalgą, kuria pradedamas naujas ekonomikos valdymo ES ciklas ir pirmas *ex ante* bei integruoto politikos koordinavimo Europos semestras, numatytas strategijoje „Europa 2020“.

(4) 2011 m. kovo 25 d. Europos Vadovų Taryba patvirtino fiskalinio konsolidavimo ir struktūrinių reformų prioritetus (atsižvelgdama į 2011 m. vasario 15 d. ir kovo 7 d. Tarybos išvadą ir Komisijos metinę augimo apžvalgą). Ji pabrėžė, kad pirmenybę reikia teikti patikimų biudžetų ir fiskalinio tvarumo atkūrimui, nedarbo mažinimui reformuojant darbo rinką ir naujoms ekonomikos augimo skatinimo priemonėms. Ji paprašė, kad valstybės narės šiuos prioritetus įgyvendintų konkrečiomis priemonėmis ir jas įtrauktų į savo stabilumo ar konvergencijos programas ir į nacionalines reformų programas.

(5) 2011 m. kovo 25 d. Europos Vadovų Taryba taip pat paragino valstybes nares, prisijungusias prie pakto „Euro plus“, laiku pranešti apie savo išsipareigojimus, kad juos būtų galima įtraukti į stabilumo arba konvergencijos programas ir nacionalines reformų programas.

(6) 2011 m. balandžio 28 d. Malta pateikė 2011 m. nacionalinę reformų programą, o 2011 m. balandžio 29 d. – atnaujintą 2010–2014 m. stabilumo programą. Siekiant atsižvelgti į abiejų programų sąsają, jos vertintos vienu metu.

(7) Prasidėjus ekonomikos krizei labai sumažėjo eksportas ir investicijos, o realusis BVP 2009 m. sumažėjo 3,4 %. Užimtumo lygis sumažėjo nedaug, nes buvo skiriama valstybės parama. 2010 m. smarkiai išaugus eksportui ir verslo investicijoms, Maltoje gerokai suaktyvėjo ekonominė veikla, o nedarbo lygis pamažu mažėjo. Dėl didelės valdžios sektoriaus skolos (2008 m. ji siekė 61,5 % BVP), vyriausybė nesiėmė plataus užmojo fiskalinių paskatų ir 2009 m. valdžios sektoriaus deficitas išliko mažesnis negu visos euro zonos (3,7 % BVP). 2010 m. valdžios sektoriaus biudžeto deficito ir skolos santykiai išliko iš esmės nepakitę.

(8) Remdamasi atnaujintos stabilumo programos vertinimu pagal Reglamentą (EB) Nr. 1466/97, Taryba mano, kad makroekonominis scenarijus, kuriuo grindžiamos programoje pateiktos biudžeto projekcijos, yra šiek tiek per daug palankus, ypač vėlesniais stabilumo programos vykdymo metais. Stabilumo programoje planuojama valdžios sektoriaus deficitą nuo 3,6 % BVP 2010 m. sumažinti iki mažesnės nei Sutartyje nustatyta pamatinė vertė 2011 m. Po to bus daroma pažanga palaipsniui siekiant vidutinės trukmės tikslo – biudžeto būklę struktūriškai subalansuoti vykdant išsipareigojamą užtikrinti

<sup>(1)</sup> OL L 209, 1997 8 2, p. 1.

<sup>(2)</sup> 2011 m. gegužės 19 d. Tarybos sprendimu 2011/308/ES dėl valstybių narių užimtumo politikos gairių (OL L 138, 2011 5 26, p. 56) taikytina 2011 m.

- tvarų konsolidavimą, daugiausia grindžiamą išlaidų mažinimu. Tačiau stabilumo programoje vidutinės trukmės tikslo per stabilumo programos laikotarpį pasiekti nenumatoma. Prognozuojama, kad dėl teigiamo ir vis didėjančio pirminio balanso 2014 m. skolos santykis sumažės nuo 68 % BVP – 2010 m. užfiksuotos didžiausios vertės – iki 63,7 %. Komisijos apskaičiuota 2012–2014 m. vidutinė metinė struktūrinio koregavimo priemonių vertė iš esmės atitinka Stabilumo ir augimo paktą. Tačiau biudžeto rezultatai gali būti prastesni negu siekiama dėl galimo išlaidų viršijimo ir informacijos apie priemones, kuriomis grindžiamos konsolidavimo pastangos po 2011 m., trūkumo.
- (9) Svarbiausias Maltos uždavinys – vykdyti fiskalinę konsolidavimą vidutinės trukmės tikslui pasiekti. 2011 m. biudžete numatytos priemonės 2011 m. pašalinti perviršinį deficitą, tačiau, jei būtų kokių nuokrypių, reiktų imtis papildomų priemonių. Vidutinės trukmės konsolidavimo strategijos, kuri kol kas nepagrįsta konkrečiomis priemonėmis, patikimumą būtų galima padidinti sustiprinus daugiamečių biudžeto sistemą. Didžiausias trūkumas yra tai, kad daugiamečiai tikslai nėra privalomi, tai reiškia, kad fiskalinio planavimo laikotarpis palyginti trumpas. Stabilumo programoje nurodyta, kad svarstoma įvesti išlaidų taisyklę.
- (10) Vadovaujantis Komisijos vėliausiu vertinimu, rizika, susijusi su ilgalaikių viešųjų finansų tvarumu, yra didelė. Ilgalaikis visuomenės senėjimo, įskaitant pensijas, poveikis biudžetui Maltoje gerokai didesnis nei ES vidurkis. Be to, atsižvelgiant į tai, kad pensinis amžius vis dar palyginti mažas, kad dažnai į pensiją išeinama pagal ankstyvo išėjimo į pensiją sistemą ir kad vyresnio amžiaus moterų aktyvumas darbo rinkoje labai mažas, darbo rinkoje yra labai nedaug vyresnio amžiaus žmonių. 2006 m. pensijų reforma pradėtas tvarumo užtikrinimas, pailginant pensinį amžių (nors ir labai palaipsniui) ir sprendžiant būsimų pensijų adekvatumo klausimus, visų pirma taikant palankesnes indeksavimo taisykles ir įvedant garantuotą valstybinę minimalią pensiją. Nacionalinėje reformų programoje pranešama apie vykstančias konsultacijas dėl Pensijų darbo grupės pateiktų pasiūlymų, kaip toliau vykdyti pensijų reformą, įskaitant pasiūlymus aiškiai susieti pensinį amžių ir vidutinę tikėtiną gyvenimo trukmę, taip pat pradėti taikyti privalomą antrąją pensijų kaupimo pakopą ir savanorišką trečiąją pensijų kaupimo pakopą. Tačiau nacionalinėje reformų programoje nepateikiama išsami aktyvaus senėjimo strategija, kuri padėtų įgyvendinti vykstančius ir numatomus teisinius pokyčius. Dėl nedeklaruojamo darbo kyla pavojus ilgalaikiam viešųjų finansų tvarumui. Nacionalinėje reformų strategijoje vyriausybė pristato keletą priemonių šiai problemai spręsti, tačiau joje nepateikta pasiūlymų peržiūrėti mokesčių ir pašalpų sistemą siekiant užtikrinti, kad už darbą bus atlyginta. Kitas svarbus Maltos uždavinys – skatinti moterų dalyvavimą darbo rinkoje, nes šalies moterų užimtumo lygis yra mažiausias ES. Nacionalinėje reformų strategijoje vyriausybė pateikė daug dirbančioms moterims skirtų iniciatyvų. Jų įgyvendinimo galimybes ir poveikį reiktų įvertinti 2012 m.
- (11) Pastaraisiais metais Maltoje buvo intensyviai restruktūrizuojama pramonė siekiant tradicinę imlių darbui gamybą pakeisti nauja didelės pridėtinės vertės turinčia veikla. Dėl to atsirado igūdžių paklausos ir pasiūlos darbo rinkoje neatitikimas; norint dar labiau įvairinti Maltos ekonomiką, reikalingi naujiems sektoriams pritaikyti igūdžiai.
- (12) Maltoje mokyklos nebaigusių asmenų rodiklis didžiausias ES, 2009 m. jis buvo 36,8 %, palyginti su ES vidurkiu (14,4 %). Šalyje taip pat mažas 30–34 metų asmenų, turinčių aukštąjį ar jam prilygstantį išsilavinimą, rodiklis (21,1 %, palyginti su 2009 m. ES vidurkiu – 32,3 %). Iki 2020 m. Malta siekia sumažinti mokyklos nebaigusių asmenų rodiklį iki 29 % ir padidinti 30–34 metų asmenų, turinčių aukštąjį ar jam prilygstantį išsilavinimą, iki 33 %. 2011 m. šalyje pradėtos taikyti priemonės, kuriomis per profesinį mokymą arba sudarant galimybes mokyklos nebaigusiems asmenims ją užbaigti siekiama mokyklos galinčius nebaigti asmenis sudominti įvairiomis karjeros galimybėmis.
- (13) Malta yra viena nedaugelio ES valstybių narių, kurioje veikia bendras darbo užmokesčio indeksavimo mechanizmas. Darbo užmokesčio didinimas susietas su privalomu pragyvenimo išlaidų koregavimo mechanizmu, pagal kurį darbo užmokestis didinamas atsižvelgiant į infliacijos pokyčius, tačiau darbo užmokestis proporcingai labiau didėja asmenims, gaunantiems mažesnę darbo užmokestį. Kartu su minimaliu darbo užmokesčiu, šis koregavimas gali toliau riboti darbui imlių sektorių konkurencingumą. Šis klausimas itin svarbus atsižvelgiant į neseniai pakilusias energijos kainas, dėl kurių gali susiformuoti darbo užmokesčio ir kainų spiralės.
- (14) Maltos energetika beveik visiškai priklauso nuo importuojamos naftos, todėl jos ekonomikai didelį poveikį daro naftos kainos pokyčiai. Dėl priklausomybės nuo importuojamos naftos ir dėl Maltos energetikos sistemos netobulumo gali kilti problemų verslumui ir mažų ir vidutinių įmonių konkurencingumui. Pasinaudojus galimybėmis gaminti energiją iš atsinaujinančiųjų šaltinių būtų užtikrinta dviguba nauda – pagerintas konkurencingumas ir pasiekti energetikos ir klimato tikslai. Nacionalinėje reformų programoje pateikta nedaug informacijos apie priemones energetikos srityje, todėl jų ekonominį pagrįstumą ir rentabilumą vertinti sudėtinga.
- (15) Malta prisiėmė tam tikrų įsipareigojimų pagal paktą „Euro plius“. Šie įsipareigojimai susiję su dviem pakto sritimis: konkurencingumo ir viešųjų finansų tvarumo. Fiskalinėje srityje įsipareigojimai susiję su biudžeto sistemos atskaitomybės ir skaidrumo didinimu, taip pat analizuojamos

galimybės pradėti taikyti mechanizmus, skirtus sugriežtinti biudžeto vykdymo drausmę. Našumui didinti parengtos priemonės, kuriomis gerinama verslo aplinka ir finansavimo sąlygos įmonėms, taip pat skatinama konkurencija paslaugų teikimo srityje, ypač telekomunikacijų paslaugų srityje. Nors pakto „Euro plus“ įsipareigojimai nacionalinėje reformų programoje paminėti, jie nėra susiję su užimtumo ir finansinio stabilumo klausimais. Valdžios institucijos didelį dėmesį skiria našumui didinti, tačiau jos nepripažįsta, kad šiuo metu taikomas darbo užmokesčio indeksavimo mechanizmas turi poveikį Maltos konkurencingumui. Šie įsipareigojimai pagal pakto „Euro plus“ buvo įvertinti ir į juos atsižvelgta rengiant rekomendacijas.

- (16) Komisija įvertino stabilumo programą ir nacionalinę reformų programą, taip pat Maltos įsipareigojimus pagal pakto „Euro plus“. Komisija įvertino ne tik jų svarbą tvariai fiskalinei ir socialinei bei ekonominei Maltos politikai, bet ir tai, kaip laikomasi ES taisyklių ir gairių, nes būtina stiprinti bendrą ES ekonomikos valdymą ES priemonėmis prisidedant prie būsimų nacionalinių sprendimų. Atsižvelgdama į tai, Komisija mano, kad numatyta pažanga siekiant vidutinės trukmės tikslo yra tinkama, tačiau konsolidavimo strategijai kyla rimtų pavojų, nes ji nepagrįsta konkrečiomis priemonėmis ir išlaidos gali būti viršytos, kaip yra nutikę anksčiau. Be to, neprivailoma vidutinės trukmės biudžeto sistema neskatina fiskalinės drausmės. Dėl palyginti didelių ilgalaikių išlaidų, susijusių su visuomenės senėjimu, Maltos viešųjų finansų ilgalaikiam tvarumui kyla pavojus. Nacionalinėje reformų programoje pripažįstamos pagrindinės struktūrinės problemos, su kuriomis susiduria Maltos ekonomika, tačiau reikėtų skirti daugiau dėmesio tam tikriems klausimams, visų pirma siekti geriau panaudoti ekonomikos darbo jėgos potencialą ir peržiūrėti bei imtis reikiamų veiksmų reformuojant darbo užmokesčio nustatymo mechanizmą, kad darbo užmokesčio ir našumo pokyčiai būtų geriau suderinti, ir įvairinti energijos šaltinius.
- (17) Atsižvelgdama į šį vertinimą, taip pat į 2010 m. vasario 16 d. Tarybos rekomendaciją pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 126 straipsnio 7 dalį, Taryba išnagrinėjo 2011 m. atnaujintą Maltos stabilumo programą ir pateikė savo nuomonę<sup>(1)</sup>, kurią visų pirma išdėstė toliau pateikiamose 1 ir 2 rekomendacijose. Atsižvelgdama į 2011 m. kovo 25 d. Europos Vadovų Tarybos išvadą, Taryba išnagrinėjo Maltos nacionalinę reformų programą,

būti pasirengus imtis papildomų priemonių, kad būtų užkirstas kelias galimiems nuokrypiais, taip pat priimti konkrečias priemones, kuriomis siekiama 2012 m. deficito tikslo. Sumažinti didelę viešojo sektoriaus skolą ir užtikrinti adekvatų procesą, siekiant vidutinės trukmės tikslo. Siekiant didinti vidutinės trukmės konsolidavimo strategijos patikimumą, apibrėžti reikalaujamas plataus masto priemones nuo 2013 m. ir toliau, įtraukti fiskalinius tikslus į taisyklėmis grindžiamą privalomą daugiametę biudžeto sistemą ir pagerinti biudžeto vykdymo priežiūrą.

2. Pensijų sistemos tvarumui užtikrinti imtis veiksmų, tokių kaip laipsniško pensinio amžiaus didinimo paspartinimo ir jo susiejimo su vidutine tikėtina gyvenimo trukme. Taikant didesnę įstatymais nustatytą pensinį amžių ir įgyvendinant išsamią aktyvaus senėjimo strategiją neskatinti naudotis ankstyvo išėjimo į pensiją sistema ir skatinti privatų pensijų kaupimą.
3. Švietimo sistemą geriau pritaikyti darbo rinkos poreikiams, visų pirma imantis papildomų pastangų, kad būtų sudaryta daugiau galimybių siekti aukštojo išsilavinimo ir didinti profesinio mokymo sistemos efektyvumą. Imtis tolesnių priemonių iki 2012 m. sumažinti mokyklos nebaigusių asmenų skaičių – nustatyti, analizuoti ir įvertinti šio reiškinio priežastis ir parengti reguliarios priežiūros ir ataskaitų teikimo mechanizmą, kad būtų galima įvertinti, ar priemonės įgyvendinamos sėkmingai.
4. Peržiūrėti ir imtis reikiamų veiksmų reformuoti, pasikonsultavus su socialiniais partneriais ir vadovaujantis nacionaline praktika, darėjimosi dėl darbo užmokesčio ir darbo užmokesčio indeksavimo sistemą, kad darbo užmokesčio didėjimas geriau atspindėtų darbo našumo ir konkurencingumo pokyčius.
5. Aktyviau mažinti Maltos priklausomybę nuo importuojamos naftos ir tuo tikslu investuoti į atsinaujinančiuosius energijos šaltinius ir pasinaudoti visomis ES skiriamomis lėšomis infrastruktūrai modernizuoti ir energijos vartojimo efektyvumui skatinti.

Priimta Briuselyje 2011 m. liepos 12 d.

REKOMENDUOJA Maltai 2011–2012 m. imtis šių veiksmų:

1. Užtikrinti, kad 2011 m. perviršinis deficitas būtų pašalintas pagal rekomendacijas pagal perviršinio deficito procedūrą, ir

Tarybos vardu

Pirmininkas

J. VINCENT-ROSTOWSKI

<sup>(1)</sup> Numatyta Reglamento (EB) Nr. 1466/97 5 straipsnio 3 dalyje.